

Door Henk Jongsma

Vakantie?

Inleiding

Vakantie? Ja natuurlijk, het zou altijd vakantie moeten zijn, denk je misschien. Maar waarom eigenlijk? Zou dat toch ook niet gaan vervelen? En hoe dan? Altijd maar niks doen is toch ook niet leuk? Luieren? Prima, maar niet te lang toch?

In deze lesbrief vind je twee teksten over vakantie, beide gepubliceerd vlak voor het begin van het vakantie seizoen. Jij krijgt deze teksten dus te laat onder ogen. Of toch niet? Want nog even – dan is het alweer vakantie, toch?

Opzet van deze lesbrief

- Je leest een column van Bert Wagendorp, beantwoordt vragen daarover en reageert erop (opdracht 1 t/m 3).
- Je leest een lange tekst van Ruud Welten en maakt naar aanleiding daarvan een paar opdrachten (opdracht 4 t/m 8).
- Je vergelijkt de meningen van Wagendorp en Welten (opdracht 9).
- Je beschrijft je eigen opvattingen over wat vakantie is en hoe je die wilt vieren (opdracht 10 en 11).
- Ten slotte vergelijk je hoe de schrijvers in beide teksten rekening houden met het publiek waarvoor ze schrijven.

Doelgroep

Deze lesbrief is bestemd voor de klassen 4 en 5 havo en 4, 5 en 6 vwo.

Tekst 1

Vakantie!

1 De bevrijding van de Engelse arbeiders uit de grote industriegebieden in het noorden van het land begon ooit met één dag vakantie per jaar. Die werd doorgaans doorgebracht in Blackpool, aan de Ierse Zee. Als ze zich tenminste de treinreis met het gezin konden veroorloven. De gemiddelde Volkskrant-lezer, zo blijkt uit onderzoek, is de bevrijding ver voorbij en gaat drie tot viermaal per jaar op reis. Houdt u het bij één keer: anderen handhaven het gemiddelde met vijf of zes vakanties.

2 Vakantie heeft, vooral voor mensen voor wie de periodes waarin geld moet worden verdiend niet meer zijn dan vervelende intermezzo's tussen hun reizen, iets tragisch. Dus ik raad u aan deze attitude zoveel mogelijk te vermijden, hij voedt de ontevredenheid.

3 Vakantie is niettemin de jaarlijkse reis op weg naar het onbereikbare geluk. De crux van de vakantie is niet de vakantie zelf, maar het vooruitzicht. Over een week zit ik op het terras van een appartement in een voormalig middeleeuws ziekenhuis in een klein dorp in de Provence. Ik kom daar vaker en ik verheug me op het uitzicht op de Ventoux, op het stenen trapje dat naar de bakker en Café Le Sport leidt, waar ik onder het genot van een smerige bak *café au lait* heel langzaam *L'Équipe* ga zitten lezen, vooral de Tourpagina's.

Uitzicht op de Mont Ventoux.

4 Ik verheug me daar enorm op, maar je kunt je afvragen waarom ik voor dat simpele geluk de elfhonderd kilometer naar de Provence ga rijden. Ik heb hier ook een fijn terras met mooi uitzicht, zij het zonder de Ventoux. *L'Équipe* is ook wel te vinden, evenals een etablissement waar de koffie absoluut niet te zuipen is. Bovendien heeft een Provençaals klimaat inmiddels deze streken bereikt.

5 Je zou zeggen: maak er toch een *staycation* van, blijf lekker thuis, idioot, vermijd de gevaarlijke routes naar het zuiden en zoek de tijdelijke vergetelheid, de aangename traagheid van het lome leven, gewoon hier. Hij ligt voor het grijpen, als je maar wilt. Zet gewoon de knop om, sukkel, je bent een willoos slachtoffer van de toerisme-industrie die het paradijs altijd elders situeert, meestal net daar waar jij niet bent. Reken ook even uit wat dat kost, het paradijs.

6 Maar ik pieker er niet over. Want het is niet alleen de illusie van grote zorgeloosheid die me naar elders lokt, het is ook de herinnering aan eerdere reizen die me aanzet de auto in te pakken en fluitend de Route du Soleil af te zakken. Die herinneringen zijn gekleurd en ontdaan van elke negatieve ervaring, het filter van de idealisering is er op effectieve wijze overheen gegaan. Zelfs autopech en urenlang wachten op de Wegenwacht heeft fantastisch romantische kanten, nader beschouwd. Vooral het moment waarop je de kraanwagen aan de horizon ziet verschijnen is onvergetelijk.

7 Ik zie ons nog zitten, op het dakterras van een huis in Rome – veel volmaakter kon het leven echt niet zijn (behalve dan de absurde hitte en de tyfusherrie van het Piazza Santa Maria in Trastevere, maar dat viel eigenlijk heel erg mee, achteraf gezien). Zoals het ook in Venetië even later echt niet zo belachelijk druk was als ik het op het moment zelf ervoer.

8 Voorwaarde is wel, vind ik, dat je altijd naar plaatsen gaat die je al kent. Onbekende verten kunnen voor - onaangename verrassingen en ongezonde spanning zorgen en dat moet je niet hebben. De reisredactie van *de Volkskrant* gaat na de vakantie aandacht besteden aan *detourism* – het spreiden van toerismestromen zoals de VN en ngo's dat voorstaan, onder het motto: ga eens ergens anders heen. Ik moet er niet aan denken. Het verpest de illusie en het brengt de idealisering ernstig in gevaar. Voor je het weet zit je maandenlang met diepe spijt over je alternatieve keuze, die het niet bleek te halen bij de vertrouwde omgeving van vroeger.

9 Tegen de prachtige illusie vooraf en de heerlijke idealisering achteraf is geen enkel rationeel argument opgewassen. Dat je even een stukje moet rijden of vliegen om beide krachten in werking te stellen en er maandenlang volop van te kunnen genieten, is niet meer dan een verwaarloosbare opoffering.

10 Ik wens u een geweldige vakantie. Voor, na en als het even kan natuurlijk ook tijdens het verblijf in het oord van uw dromen.

Bert Wagendorp, in: *de Volkskrant*, 13 juli 2018.

Drukke in Venetië.

Opdracht 1

Omschrijf de betekenis.

Alinea	Woord/zinsdeel	Omschrijving
2	intermezzo	
	tragisch	
	attitude	
3	crux	
	bak	
4	etablissement	
5	staycation	
6	illusie	
	Route du Soleil	
	het filter van de idealisering	
	op effectieve wijze	
	romantische kanten	
7	absurde hitte	

8	detourism	
	VN	
	ngo's	
	alternatieve keuze	
9	rationeel argument	

Opdracht 2

- 1 Bert Wagendorp houdt meteen in alinea 1 al rekening met een eventuele tegenwerping van zijn lezers.
 - a Wat is die eventuele tegenwerping?
 - b Wat is de (voorbarige) reactie van Wagendorp?
- 2 De schrijver geeft in alinea 2 de raad vakanties zo veel mogelijk te vermijden.
 - a Aan wie precies geeft hij die raad?
 - b Waarom geeft hij die raad?
- 3 In alinea 3 heeft de schrijver het over 'de reis naar het onbereikbare geluk'.
 - a Wat is dat 'geluk'?
 - b Waarom is dat onbereikbaar?
 - c In alinea 4 heeft hij het over 'dat simpele geluk'. Waarom is dat zo simpel?
 - d Is dat hetzelfde geluk dat hij in alinea 3 bedoelt?
- 4 In alinea 5 geeft hij weer een reactie op een eventuele tegenwerping van de lezer.
 - a Wat is die tegenwerping?
 - b Waarom is die tegenwerping te verwachten?
- 5 Wagendorp wil alleen naar bekende plaatsen (alinea 8).
 - a Waarom?
 - b Blijkt uit deze tekst dat hij inderdaad alleen maar naar bekende plaatsen gaat? Geef een korte uitleg.
- 6 In de laatste alinea noemt Wagendorp drie onderdelen van de vakantie.
 - a Welke?
 - b Welk onderdeel of welke onderdelen ziet hij negatief? Geef een bewijs uit de tekst.
 - c Welk onderdeel of welke onderdelen ziet hij positief? Geef een bewijs uit de tekst.

Opdracht 3

- 1 In alinea 2 raadt Wagendorp de lezers aan vakantie zo veel mogelijk te mijden. Kijk even goed naar zijn argumenten en schrijf dan een korte reactie op zijn advies, waarin je, met argumenten, uitlegt waarom je het wel of niet met hem eens bent.
- 2 Wagendorp wil alleen naar bekende plaatsen, hij verheugt zich op het weerzien. Wat zijn jouw wensen: naar bekende oorden of juist op avontuur? Leg uit, geef voorbeelden en argumenten.
- 3 In de laatste alinea wenst Wagendorp de lezer een goede vakantie, en noemt daarbij nadrukkelijk de drie onderdelen van de vakantie. Welke vakantie zou jij de lezer toewensen? Noem daarbij ook de onderdelen.
- 4 Laat je uitwerking aan twee medeleerlingen lezen. Vraag ze om commentaar. Vraag vooral of het duidelijk is wat je bedoelt. Schrijf daarna eventueel een verbeterde versie.

Tekst 2

Wat ontvlucht u deze zomer?

1 'Alle ellende van de mensen heeft maar één oorzaak, namelijk dat zij niet in staat zijn rustig in een kamer te blijven', schreef de zeventiende-eeuwse filosoof Blaise Pascal. Ik zou daaraan willen toevoegen: niets valt ons zwaarder dan gewoon toegeven dat dit waar is. Wie als antwoord op de vraag 'Fijne zomer gehad, waar ben jij geweest?' antwoordt: 'Ik ben rustig in mijn kamer blijven zitten', wordt afgeschreven als een zielenpoot die maar eens met zijn huisarts moet gaan praten. Reizen betekent iets te vertellen hebben. Wie reist, is iemand.

2 We zijn allemaal op zoek naar ons zelf en ervan overtuigd dat we dat zelf zullen tegenkomen wanneer we onze vleugels uitslaan, de wereld in trekken, andere culturen ontmoeten en openstaan voor alles en iedereen. Wie rustig in een kamer blijft zitten is saai, wie reist is interessant. Ook werk of studie wordt pas 'interessant' wanneer we de kamer verlaten. Zodra de middelbare scholier zijn diploma heeft, trekt hij de wereldbol over voor zijn *gap year*. Studenten van vandaag doen hun stage het liefst zo ver mogelijk van de bureaustoel waarop ze studeren. Gepensioneerden zwermen de wereld over om de kamer waar de ouderdom hen toegrijnst te ontvluchten. 'Iets van de wereld zien' is het devies van de moderne mens, die daar zelfverzekerd aan toevoegt, 'want je leeft maar één keer'.

3 Was reizen nog geen honderdvijftig jaar geleden een ronduit gevaarlijke onderneming die je niet zonder reden aanging, vandaag reist iedereen, veilig met paspoort en reisverzekering en vooral zonder reden. Dat heet toerisme.

4 Volgens Nietzsche is de westerse cultuur gebaseerd op de hardnekkige veronderstelling dat het ware leven elders is. Of het nu Plato's hogere ideeënwereld betreft of het Koninkrijk Gods, we zouden naar een andere plaats moeten gaan om het ware leven te vinden. Zo wordt ons denken gedreven door het verlangen elders te zijn. Nu de grote vertelling van Plato of die van het christendom niet langer vanzelfsprekend is, blijft deze fundamentele lust naar het elders niettemin de drijfveer van het moderne westerse leven. In onze moderne maatschappij heeft dit verlangen zijn vorm gekregen in het toerisme.

5 Het beloofde land van melk en honing heeft plaatsgemaakt voor het *tourist resort* met pina colada en *ice creams*. Het toerisme biedt de mens een betaalbare troost voor zijn dagelijks leven. Toerisme heeft de plaats ingenomen van de onverzadigbare zoektocht naar de hemel. Hoe raar het ook klinkt, toerisme heeft iets religieus. Niet omdat toeristen in een god geloven, maar omdat ze geloven dat er een plaats is die troost kan bieden voor het ondergronds eeuwig knagende 'is dit alles?'-gevoel. In een consumentensamenleving is toerisme de nieuwe naam van verlossing. En let wel, toerisme is radicaal geglobaliseerd consumentisme.

6 Obsessief op zoek naar rust is de moderne mens rusteloos op zoek naar nieuwe ervaringen. Hij moet overal zijn geweest.

Hij moet zichzelf 'onderscheiden' en dat doet hij bij uitstek door te gaan waar jij niet was. Het gevolg is een onophoudelijk bombardement van boeken, blogs, sites en tweets die je de 'honderd plekken die je gezien moet hebben' aanprijzen. De wereld is een supermarkt van mooie plekken geworden, een uitstalling van aanbiedingen en verlanglijstjes die afgevinkt moeten worden met het ongeduld van een gangster uit een Amerikaanse film: *'I want it, and I want it now.'* De laatste decennia is toerisme economisch beschouwd de grootste branche ter wereld geworden. Alsof het de tactiek van de verschroeiende aarde betreft, trekken toeristen naar alle uithoeken van de wereld, de streken die zijn platgelopen door hun twintigste-eeuwse voorgangers achterlatend, op weg naar de volgende bestemming. In de 21ste eeuw kunnen we slechts met nostalgie nog spreken over 'verre culturen' of 'onontgonnen gebieden op de wereldbol', want die zijn er eenvoudigweg niet meer.

7 Kortom, iemand een toerist noemen, dat is geen compliment. De reiziger daarentegen belooft iemand te zijn die zich laat verrassen, die heen gaat zonder te weten hoe en wanneer terug te komen en die leert van wat hij aan de andere kant van de wereldbol opsteekt. Dat is een persona waarmee we ons graag identificeren.

8 Maar misschien moeten we eerst ons beeld van wat een toerist anno 2018 is herzien, door net iets eerlijker te luisteren naar onszelf wanneer we over ons eigen reisgedrag spreken: 'Ik houd helemaal niet van toerisme, als ik reis, ga ik altijd het liefst naar de plekken waar zo min mogelijk toeristen komen.' Of: 'Wanneer ik een restaurantje zoek, kies ik er het liefst een waar de locals zelf eten.' Of: 'Ik? Ik ben geen aapjes-kijker, ik ben werkelijk in gesprek met de locals.' Precies zoals Freud uiterst

Toeristenresort in Vietnam.

wantrouwig was ten aanzien van zijn patiënte die hem zei: 'U denkt dat het over mijn moeder gaat, maar ik verzeker u: ik heb het niet over mijn moeder', waarop Freud noteert: 'Dus het gaat over uw moeder'; zo moeten we de reiziger die dwangmatig ontkent dat hij een toerist is met het grootste wantrouwen benaderen. 'Ik ben geen toerist, ik ben meer een reizigerstype' claimt het zichzelf respecterende individu, dat moe is om in de rijen aan te sluiten en te zien wat iedereen al zag. We lijden aan een neurose, collectief deze keer.

9 We zien onszelf niet graag als toerist maar als een reiziger, ongeveer van een type zoals ze in de negentiende eeuw worden beschreven. Maar het hoort bij toerisme om geen toerist te willen zijn. Sterker nog: dat is nu precies het verlangen waar het toerisme op zegeviert en dat ons allen onophoudelijk een loer draait. De moderne reisagent (veelal digitaal) zendt de toerist naar de plekjes waar geen toeristen komen. We willen allemaal 'onderscheidend' zijn en dat doe je door geen deel uit te maken van de massa. Maar ja, wat betekent het woord 'massa' nog wanneer iedereen claimt geen deel uit te maken van de massa.

10 Het is gemakkelijk te zien dat toerisme een blik op de wereld is die al lang weet wat het gaat zien. Het is moeilijker toe te geven dat we er maar niet in slagen deze prefab-blik van ons af te schudden. Vrij naar Sigmund Freud: 'u denkt dat ik een toerist ben, maar ik ben een reiziger'. Het vermeende verschil tussen de reiziger en de toerist is een fantasma dat de moderne hoogopgeleide globetrotter meeneemt in zijn rugzak en vooral in zijn zelfbeeld. Zygmunt Bauman wees er al op hoe het werkelijke verschil niet het verschil tussen de toerist en de reiziger is, maar tussen de toerist en de vagebond, oftewel de vluchteling. In tegenstelling tot vluchtelingen reizen toeristen met paspoort, creditcard, reisverzekering, een ambassade die achter ze staat mocht het zo ver komen – en vooral: ze keren weer terug naar een veilig huis. Wie nog steeds het romantische beeld koestert van reizen als vrijheid en 'voor alles open staan', mag dat enthousiasme anno 2018 eens gaan uitleggen aan een groep uitgediende asielzoekers.

11 De wereld gaat aan toerisme ten onder. Toerisme is de 'wilverdiende rust' die we opeisen en waar we onszelf voor even ontslaan van morele verplichting. We doen alsof de landen die we bereizen geen problemen kennen, ze zijn immers 'nog authentiek'. Het is vandaag de dag om toerisme te bekritisieren door het af te schilderen als een modderstroom die hele steden als Venetië en Amsterdam zou wegspoelen, maar met hetzelfde gemak als dat we de buitenlandse bezoeker onze gastvrijheid ontzeggen, claimen we zelf toegang tot de hele wereld. Het selfie makend vee dat door Amsterdam graast laten we ver achter ons wanneer we het over onszelf hebben, wanneer we met trots vertellen dat we afgelopen zomer op de plekjes waren 'waar de toeristen niet komen'.

12 Waar toerisme tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw nog te organiseren viel en te

categoriseren, daar is elk individu vandaag de unieke reiziger. Dit heeft ertoe geleid dat in korte tijd nieuwe regionen van de wereld werden ontdekt en nieuwe patronen in ons reizen ontstonden. 25 jaar geleden had niemand het voor mogelijk gehouden dat Auschwitz vandaag haast evenveel bezoekers trekt als Mont Saint-Michel. *Dark tourism*, noemen onderzoekers dat. In nog geen tien jaar tijd is het sloppenwijktoerisme een aanzienlijke commerciële business geworden, zoals in Zuid-Amerika het geval is. De moderne toerist is kritisch: hij ziet dat de westerse mens ten onder gaat aan een nietsontziend consumentisme, hij vindt van zichzelf dat hij niet meer werkelijk 'authentiek' kan zijn in de huidige omstandigheden en raakt geobsedeerd door mensen

Auschwitz, Polen.

elders ter wereld die uit de molen van het consumentisme zijn gevallen, mensen in sloppenwijken, want die zijn zo arm dat ze wel authentiek moeten zijn. En zo wordt sloppenwijktoerisme geen alternatief voor toerisme, maar doodeenvoudig een nieuwe optie in de reisbrochure.

13 Hetzelfde geldt voor de recente opkomst van het vrijwilligerstoerisme: onze gêne dat toerisme 'aapjes-kijken' is, leidt ertoe dat we 'werkelijk-de-handen-uit-de-mouwen-steken'. We gaan als vrijwilliger (we worden niet betaald, maar betalen) naar 'arme' gebieden waar we scholen gaan bouwen, kindertjes Engels leren of waterputten gaan slaan. De manier waarop we invulling geven aan deze goeddoenerij neemt alle trekken van het oude kolonialisme over, waarvan we toch dachten dat dat nu achter ons lag. En dit alles om maar 'geen toerist' te hoeven zijn. De uitschakeling van het morele register zodra we onze zonnebril hebben opgezet, leidt aldus tot een paradoxale overcompensatie van het morele. Niet omdat we ineens zo moreel zijn geworden, maar omdat 'goed doen' tijdens de vakantie bij uitstek een strategie is om ons van de toeristenmassa te onderscheiden.

14 Intussen neemt het zogeheten *voluntourism* zorgelijke vormen aan: hele reisonderneringen storten zich op het nieuwe verdienmodel dat de weldoeners naar een plek brengt waar ze zeker kunnen zijn van zon, strand en een goed gevoel. Het is ditmaal niet kwaadwilligheid, hebzucht of gierigheid die ons parten speelt, maar de obsessie om er zeker van te zijn dat we dat niet zijn. Het morele is product geworden, precies zoals boter en eieren in de supermarkt dit hebben voorbereid met duurzame logo's en keurmerken: 'Koop mij, dan ben je een goed mens'.

15 Duurzaamheidsgoeroes en ngo's breken zich het hoofd over de vlieguren en de uitstoot die we met z'n allen maken. Maar niet reizen, zoals Pascal suggereerde, dat is wel heel veel gevraagd.

Reizen is vluchten, schreef de filosoof Seneca al in de eerste eeuw van onze jaartelling. Zestien eeuwen later schreef Michel de Montaigne dat een reis nooit zozeer ergens heen gaat, maar veeleer ergens vandaan. Dergelijke uitspraken zijn voor ons moderne wereldburgers confronterend, want ze ontnemen ons een van de belangrijkste middelen tot identiteit: reizen. Niets biedt zoveel dankbare stof om onze identiteit vorm te geven als een gesprek over onze reizen. Maar willen we werkelijk een interessant gesprek over reizen voeren, laten we dan eens niet vragen naar het bekende, naar waar de reiziger is geweest of waarnaar hij verlangt heen te gaan, maar naar wat hij ontvlucht. Wat is het, dat maakt dat we onszelf moeten ontvluchten tot in de kleinste uithoeken van de wereld?

Naar: Ruud Welten, in: *De Groene Amsterdammer* 28, 11 juli 2018.

Opdracht 4

De schrijver haalt een aantal keren uitspraken van anderen aan. Kruis aan en vul in.

Uitspraak	Gedaan door	Alinea
Reizen is vluchten.	☐ Bauman ☐ Freud ☐ Montaigne ☐ Nietzsche ☐ Pascal ☐ Plato ☐ Seneca	
Alle ellende van de mensen heeft maar één oorzaak, namelijk dat zij niet in staat zijn rustig in een kamer te blijven.	☐ Bauman ☐ Freud ☐ Montaigne ☐ Nietzsche ☐ Pascal ☐ Plato ☐ Seneca	
Het werkelijke verschil is niet het verschil tussen de toerist en de reiziger, maar tussen de toerist en de vagebond, oftewel de vluchteling.	☐ Bauman ☐ Freud ☐ Montaigne ☐ Nietzsche ☐ Pascal ☐ Plato ☐ Seneca	
De westerse cultuur is gebaseerd op de hardnekkige veronderstelling dat het ware leven elders is.	☐ Bauman ☐ Freud ☐ Montaigne ☐ Nietzsche ☐ Pascal ☐ Plato ☐ Seneca	

Een reis gaat nooit zozeer ergens heen, maar veeleer ergens vandaan.	☐ Bauman ☐ Freud ☐ Montaigne ☐ Nietzsche ☐ Pascal ☐ Plato ☐ Seneca	
--	---	--

Opdracht 5

De schrijver haalt regelmatig anderen aan om zijn eigen mening te illustreren of te ondersteunen. Vul het schema in.

Naam	In welk land geboren?	Leefde wanneer?
Blaise Pascal		
Friedrich Nietzsche		
Plato		
Sigmund Freud		
Zygmunt Bauman		
Lucius Seneca		
Michel de Montaigne		

Opdracht 6

De schrijver noemt, soms terloops, heel wat redenen waarom mensen op vakantie gaan. Vul het schema in.

Reden	Genoemd door Welten: <i>Ja / Nee</i>	In alinea('s)	Citaat Welten
om te ontvluchten			
om mee te doen met wat ieder doet			
om uit te rusten			
om je van anderen te onderscheiden			
om andere mensen te helpen			
om verlost te worden van de dagelijkse sleur			
om iets te vertellen te hebben			
om avonturen te beleven			
om andere culturen te leren kennen			
om je zelf te leren kennen			
om het verloren paradijs te vinden			
om te luieren			
om het ware leven te ontdekken			
om iets van de wereld te zien			
om je te ontslaan van je morele verplichtingen			
om ongestoord feest te kunnen vieren			

Opdracht 7

Ruud Welten stelt dat er een onderscheid is tussen reizen en toerisme.

- a** Wat is het belangrijkste verschil?
- b** Welke van de redenen om op vakantie te gaan (opdracht 6) horen bij reizen en welke bij toerisme? Vul het schema in. Het aantal rijen is willekeurig; niet elk vakje hoeft ingevuld te worden.

Reizen	Toerisme

- c** Waarom wil een mens volgens Welten geen toerist zijn, maar wel een reiziger?
- d** En waarom is (bijna) iedereen volgens Welten toch toerist?

Opdracht 8

Welten maakt een paar keer gebruik van een paradox. Een paradox is een schijnbare tegenstelling: het lijkt een tegenstelling, maar als je goed kijkt, is het dat juist niet.

- a** 'Maar het hoort bij toerisme om geen toerist te willen zijn' (alinea 9). Is hier sprake van een paradox? Geef een korte uitleg.
- b** 'Obsessief op zoek naar rust is de moderne mens rusteloos op zoek naar nieuwe ervaringen' (alinea 6). Zie je hier een paradox? Geef weer een korte uitleg.
- c** 'De uitschakeling van het morele register zodra we onze zonnebril hebben opgezet, leidt aldus tot een paradoxale overcompensatie van het morele' (alinea 13). Geef een korte uitleg van deze paradox.

Teksten vergelijken

Opdracht 9

- a** We moeten op reis, stelt Welten in alinea 1 en 2. Vind je die bewering ook terug in de columns van Bert Wagendorp? Geef een korte uitleg.
- b** We willen op reis, stelt Welten, ook in alinea 1 en 2. Vind je die bewering ook terug in de column van Wagendorp? Geef weer een korte uitleg.
- c** 'Vakantie is de reis naar het onbereikbare geluk', schreef Wagendorp. Welke bewijzen voor of tegen deze bewering vind je in de tekst van Welten?
- d** 'De mens wil geen toerist, maar een reiziger zijn', zegt Welten. Past de beschrijving van een vakantie zoals Wagendorp die geeft, bij de toerist of bij de reiziger? Geef weer een korte uitleg.
- e** Met een vakantie ontvlucht de mens iets, beweert Welten. Hoe zou Wagendorp op die bewering reageren?
- f** Bert Wagendorp heeft het over de 'toerisme-industrie' (alinea 5). Dat klinkt niet echt positief. Zou Welten het met Wagendorp eens zijn? Motiveer je antwoord.

Jouw opvattingen

Opdracht 10

In beide teksten worden heel wat redenen genoemd om op vakantie te gaan.

- a** Wat zouden voor jou (als je genoeg geld zou hebben) de belangrijkste redenen zijn om op vakantie te gaan?
Motiveer je keuzes en maak ze zo concreet mogelijk, met voorbeelden en omschrijvingen.
- b** Vraag twee klasgenoten te kijken of jouw keuzes duidelijk zijn. Verbeter jouw uitwerking als dat nodig blijkt.

Opdracht 11

Ook Wagendorp en Welten geven concrete voorbeelden van vakanties.

- a** Welke door hen genoemde vorm van vakantie zou jij beslist niet willen? Geef duidelijke argumenten.
- b** Laat jouw uitwerking door een klasgenoot lezen. Die moet vooral kijken of jouw motivering duidelijk is.

Slotopdracht

Tekst 1 stond in een krant, tekst 2 in een weekblad. Beide schrijvers wisten dus voor welk publiek ze hun tekst schreven. Je kunt zien dat ze daar ook duidelijk rekening mee hielden.

- a** Vul het schema in en geef waar mogelijk een objectief argument bij je antwoord.

Kenmerk	Wagendorp	Welten
schrijfdoel		
veel moeilijke woorden		
veel vaktaal		
ingewikkelde, lange zinnen		
goede, nieuwsgierig makende inleiding		
duidelijke opbouw in alinea's		
informatie goed over de tekst verdeeld		
voldoende nieuwswaarde		
duidelijke probleem- of vraagstelling		
goede voorbeelden		
duidelijke meningen met goede argumenten		
duidelijk geprobeerd de lezer bij het onderwerp te betrekken		
voor een breed publiek geschreven		

- b** Vorm een groepje van vier en vergelijk jullie uitwerkingen. Corrigeer jouw uitwerking als dat na de discussie nodig blijkt.